

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 396/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím ml., Štúrova 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Csp 57/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Csp 57/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, uplatňuje si primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde 8. októbra 2017 domáhal proti Stavebnému bytovému družstvu Bratislava I (ďalej len „žalovaný“) zaplataenia sumy 163,29 eur s príslušenstvom. Žaloba bola pôvodne pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. Zuzane Belanovej a bola sťažovateľom doplnená podaním 9. októbra 2017. Žaloba spolu s prílohami bola žalovanému zaslaná na vyjadrenie až 30. júla 2018. Dodatkom č. 1RP/2019-15C bola vec sťažovateľa pridelená do oddelenia spotrebiteľských sporov.

3. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 6. decembra 2019, teda po viac ako dvoch rokoch. Uvedené pojednávanie bolo po prednesoch oboch strán a čiastočnom späťvzati žaloby sťažovateľom odročené na 15. január 2020. Predmetné pojednávanie sa neuskutočnilo na základe

žiadosti sťažovateľa z dôvodu akútnych zdravotných ťažkostí. Nový termín pojednávania nariadil okresný súd na 6. marec 2020, ktorý následne zrušil z dôvodu podania sťažovateľa, ktorým zmenil petit žaloby. Vec sťažovateľa bola v zmysle dodatku č. 7 k rozvrhu práce okresného súdu pridelená 9. októbra 2020 sudkyňi Mgr. Agnes Nagyovej.

4. Na základe žiadosti sťažovateľa o vrátenie súdneho poplatku z 12. novembra 2020 (ako bezdôvodne zaplateného) okresný súd uznesením z 26. novembra 2020 rozhodol o jeho vrátení. Okresný súd nariadil ďalší termín pojednávania na 11. máj 2021, ktoré bolo odročené na 8. jún 2021 na účely vyhlásenia rozsudku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote, keďže jeho právna vec nie je dosiaľ právoplatne skončená, hoci od podania žaloby uplynuli tri roky a sedem mesiacov. Okresný súd bol absolútne nečinný od podania žaloby do zaslania žaloby na vyjadrenie žalovanému, teda 9 mesiacov. Ďalšiu nečinnosť sťažovateľ nachádza aj v skutočnosti, že od podania žaloby k uskutočneniu prvého pojednávania vo veci došlo po viac ako dvoch rokoch. Nečinnosť, zmätočný a nesústreďený postup okresného súdu sťažovateľ vidí aj v otázke posudzovania poplatkovej povinnosti sťažovateľa ako žalobcu. Nesústreďenosť v postupe okresného súdu spočíva aj v pridelení právnej veci sťažovateľa do agendy okresného súdu, ale až 19. februára 2019 bola jeho vec správne pridelená do oddelenia spotrebiteľských sporov.

6. Sťažovateľ poukázal na to, že nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní bola predmetom jeho podnetu z 10. apríla 2018 adresovaného verejnej ochrankyni práv, ktorá v upovedomení o výsledku vybavenia predmetného podnetu z 3. októbra 2018 konštatovala porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pred podaním ústavnej sťažnosti podal sťažovateľ aj sťažnosť na prietahy adresovanú predsedovi okresného súdu (4. januára 2021), ktorý ju vyhodnotil ako nedôvodnú.

7. Pokiaľ ide o kritéria posudzované ústavným súdom pri namietanom porušení sťažovateľom označených práv, sťažovateľ uviedol, že jeho právna vec sa nevyznačuje skutkovou alebo právnou zložitou. Sťažovateľ ako žalobca nijako neprispel k predĺžovaniu konania napriek tomu, že bol v konaní aktívny. Pokiaľ ide o kritérium postupu okresného súdu, sťažovateľ, poukazujúc na judikatúru ústavného súdu, uviedol, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu bez existencie zákonnej prekážky, ako aj jeho nesústreďeným a neefektívnym postupom došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, v ktorom si sťažovateľ proti žalovanému uplatňuje nárok na zaplatenie sumy 163,29 eur z titulu nesprávne vyúčtovaných nákladov spojených s bývaním za obdobie rokov 2014 až 2016.

9. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98).

11. Súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu je aj názor (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 32/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 22/01, I. ÚS 29/02, IV. ÚS 37/02, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04, IV. ÚS 102/05), v zmysle ktorého sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte trvalo. Ak v čase, keď s'ťažnosť ústavnému súdu došla, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd s'ťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02), vychádzajúc pri tom z účelu týchto práv, ktorých spoločným menovateľom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/05). Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že ústavná s'ťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok nápravy na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo.

12. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil s'ťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať s'ťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

13. K namietanému porušeniu označených práv s'ťažovateľa malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré sa začalo 8. októbra 2017 na základe žaloby s'ťažovateľa, ktorou si proti žalovanému uplatnil zaplatenie sumy 163,29 eur s príslušenstvom. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol vo veci nečinný najmä v období od podania žaloby do 30. júla 2018, keď zaslal žalobu na vyjadrenie žalovanému (9 mesiacov), čo konštatovala aj verejná ochrankyňa práv

v upovedomení o výsledkoch vybavenia podnetu z 3. októbra 2018. Podľa posúdenia ústavného súdu bol okresný súd tiež nečinný v období od doručenia vyjadrenia žalovaného (5. septembra 2018) do jeho zaslania sťažovateľovi na vyjadrenie 9. apríla 2019 (7 mesiacov). V ďalšom období sa však postup okresného súdu v napadnutom konaní nevyznačoval priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“. Okresný súd vo veci nariadil prvé pojednávanie na 11. október 2019, ktoré bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a odročené na 6. december 2019. Predmetné pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené z dôvodu predloženia dôkazov oboma procesnými stranami na podporu a preukázanie ich tvrdení, ako aj doručenia zmeny petitu žaloby sťažovateľom uskutočnenej na pojednávaní na 15. január 2020. Uvedené pojednávanie bolo zrušené zo zdravotných dôvodov na strane sťažovateľa a odročené na 6. marec 2020, ktoré bolo zrušené z dôvodu podania sťažovateľa, ktorým navrhoval ďalšiu zmenu petitu žaloby. Nasledujúce pojednávanie sa uskutočnilo až 11. mája 2021 (z dôvodu pandemickej situácie, pozri bod 16 odôvodnenia) a bolo odročené na 8. jún 2021 na účely vyhlásenia rozsudku, ktorým okresný súd zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 30,90 eur s príslušenstvom, v časti o zaplatenie sumy 3,60 eur s príslušenstvom konanie zastavil a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

14. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu, vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa, ako aj predloženého spisu okresného súdu, predovšetkým konštatuje, že okresný súd vo veci meritórne rozhodol štyri dni po podaní ústavnej sťažnosti. V danej veci teda namietané konanie nie je síce ešte právoplatne skončené (sťažovateľ podal odvolanie), avšak vydaním meritórneho rozhodnutia súdu prvej inštancie sa procesná situácia sťažovateľa, pokiaľ ide o dosiahnutie meritórneho rozhodnutia veci, zásadne zmenila.

15. Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemožno poprieť, že okresný súd bol v danej právnej veci nečinný. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach však judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06) a že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 149/02, III. ÚS 92/03, II. ÚS 118/2014).

16. Ústavný súd po oboznámení sa s priebehom namietaného konania, berúc do úvahy najmä charakter uplatneného nároku, dĺžku namietaného konania (ktorú považuje za hraničnú), správanie sťažovateľa a odkazujúc na judikatúru prezentovanú v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia, hodnotí charakter nečinnosti okresného súdu za taký, ktorý nedosahuje intenzitu, ktorá by umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o zbytočných priet'ahoch v postupe okresného súdu a o porušení označených práv sťažovateľa (I. ÚS 670/2016, I. ÚS 641/2016, I. ÚS 643/2016, I. ÚS 642/2016). Ústavný súd pri formulovaní tohto právneho záveru prihliadol tiež na to, že priebeh napadnutého konania okresného súdu čiastočne spadal do obdobia vyhlásenia výnimočného stavu 16. marca 2020 a jeho neskorších rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. V tomto období bol napr. prijatý aj zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej

nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopľňajú niektoré zákony v znení zákona č. 92/2020 Z. z. Právne opatrenia prijaté v uvedenom období a tiež celková spoločenská situácia v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania. Uvedenú skutočnosť však nemožno pripočítať na ľarchu okresného súdu.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzavrel, že vzhľadom na aktuálny skutkový stav, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je sťažnosť sťažovateľa proti postupu okresného súdu zjavne neopodstatnená.

18. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

19. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2021

Libor Duľa
predseda senátu